

INTENTIE REGISSEUR
GODVERGETEN

Ibbe Daniëls

INTENTIEVERKLARING

IBBE

In 2019 las ik een artikel in een krant over de zelfmoord van een man van 59 jaar.

Als slachtoffer van misbruik in de Kerk werd hij 40 jaar lang niet gehoord en dat werd hem fataal. Niet veel later las ik een interview met jeugdpsychiater Peter Adriaenssens. Hij sloot af met te zeggen dat hij een verontwaardigde telefoon ontving van een oude man uit een rusthuis die hem vroeg: *“Hoe zit het met mijn dossier uit Operatie Kelk?”*. Adriaenssens moest het antwoord schuldig blijven. En dat meer dan 10 jaar na de grote inval van Operatie Kelk.

Het waren kleine artikeltjes, maar ze signaleerden een verborgen wereld waar ik weinig van wist. Ze lieten bovendien vermoeden dat voor de slachtoffers nog niet alles was opgelost.

Ik kocht het boek *‘In de Naam Van De Vader’* van voormalig priester Rik Devillé. Het leek mij een goed startpunt wegens heel recent werk (2019). Honderd en één getuigenissen van misbruikte mensen, te beginnen met Eva, een vrouw van 85 jaar. De verhalen leken de fictie te overstijgen. Gruwel, machtsmisbruik en een ongeziene schade. Als dit maar een greep is uit de meer dan duizend getuigenissen van Operatie Kelk. Hoe komt het dat dit zo weinig aandacht krijgt? En vooral: hoe is het nu, na al die jaren met die slachtoffers? Ik deelde mijn verontwaardiging met Ingrid Schildermans, collega researcher en vriendin, en we besloten er samen dieper op in te gaan.

We startten ons onderzoek met de vraag over de relevantie van dit onderwerp en legden ons oor te luister bij enkele experten: journalisten, schrijvers, theologen, psychiaters, ... We werden met open armen ontvangen en we voelden ons onmiddellijk geruggesteund *‘eindelijk een documentaire hierover’*. Ze stonden ons uitgebreid te woord. Op individueel vlak en elk vanuit hun domein voelden ook zij zich gefaald en gefrustreerd. Allemaal bevestigen ze het bijzondere pijnlijke verloop van Operatie Kelk en beklemtonden ze het belang van een historisch document.

Maar de echte kern zit niet bij ons, zeiden ze, maar bij de slachtoffers zelf.

Ons aanvoelen was juist.

Want wat we daarna aantroffen, bij de overlevers zelf, in huiskamers van kleine Vlaamse dorpjes, waren gebroken maar moedige mensen die elke dag hun zware rugzak proberen te dragen. Eerst waren ze argwanend, maar het vertrouwen groeide. *‘Een film kan ons misschien een stem geven. Haal ons van onder het stof vandaan.’ Het zwijgen had lang genoeg geduurd.*

Van alle mensen die we spraken volgen wij in deze reeks hun waarheid. We bekijken kerkelijk misbruik door hun ogen en volgen hun strijd. Deze overlevers zullen hun ervaringen vaak voor de allereerste keer delen voor de camera, na decennia lang zwijgen. Met alle emoties die ermee gepaard gaan: ongeloof, woede, verdriet en onmacht.

Als moeder van 3 opgroeiende tieners, besef ik het hoe verkeerd het is om een kind met een rugzak op te zadelen waar je niet om vroeg. Als je bovendien nog als volwassene genegeerd wordt binnen een apparaat dat garant zou moeten staan voor rechtvaardigheid en begrip. En ook dat laat je in de steek, wat schiet er dan nog over?

Stel je voor dat er bijvoorbeeld in de sportwereld sprake zou zijn van duizenden dossiers van kindermisbruik en dat die nooit uitgeklaard zouden worden? Zijn er nog sectoren in de samenleving waar seksueel misbruik op een milde manier wordt berecht? Hoe zou de publieke opinie dan reageren?

Vanuit die verontwaardiging is *Godvergeten* gestart.

De media-aandacht voor seksueel misbruik in de Kerk is tot nu toe heel versnipperd gebracht. De puzzelstukken zijn nog nooit in een reeks gelegd. Aan die oppervlakkige en fragmentarische benadering willen we verandering brengen.

De recente docu-reeksen 'Examen de conciencia' (Netflix) en het Poolse 'Playing hide and seek' en 'Tell no one' (Youtube) werden door miljoenen mensen bekeken. In 2016 won 'Spotlight' de Oscar voor beste film. Niet omwille van de bijzondere stijl of vorm. Maar vooral omwille van het lef dit thema op de kaart te zetten. De impact van deze films en documentaires is enorm. Ze tonen aan dat deze thematiek niet tot het verleden behoort.

Deze Vlaamse, en heel bijzondere versie over misbruik in de Kerk kan niet uitblijven.

Er ligt geen boek klaar met de basis van dit Vlaamse verhaal. We beginnen from

scratch. Velen verklaarden me gek toen ik zei dat ik met dit onderwerp aan de slag zou gaan.

Kerkelijk misbruik is inderdaad een veelkoppig monster, een collage van zware cases, meningsverschillen, inmenging en een juridisch kluwen met als hoogtepunt Operatie Kelk. Maar die veelheid levert niet per sé een boeiende vertelling op. De uitdaging is er een helder verhaal uit te destilleren als een stomp in de maag. Dat wil ik doen door me te laten leiden door enkele protagonisten die me raken en mee in hun leven te duiken.

Geruggesteund door medestrijders die aan hun zijde staan, nemen we de kijker mee in het leven van enkele slachtoffers en hun moeilijk parcours voor het bekomen van een eerlijk proces en persoonlijk herstel. We volgen hoe onderdrukking begint in de huiskamers van kleine dorpen en zich verderzet op het grote juridische veld. De micro versus de macro vertelling. Het detail tegenover de grote strijd. David tegen Goliath. Een evenwicht tussen een innerlijke strijd en een publieke veldslag. Het leek ons logisch het seksueel misbruik door geestelijken op een tijdslijn te zetten en slachtoffers hun verhaal te volgen tussen 1960 en nu. De chronologie legt al snel patronen bloot. En koppelt altijd terug naar de centrale vraag: welke strijd is er geleverd door de vele slachtoffers van kerkelijk misbruik?

De zoektocht naar een juiste toon hebben we met een deel van het budget van de scenariosteun proberen te vatten in een trailer. De leegte die achterblijft, de herinnering die moeilijk vorm te vatten is en waarvan enkele foto's en relikwieën stille

getuigen zijn. De krachtige archiefbeelden waarin de kerk weerwoord biedt, eenmaal de stilte doorbroken is.

Justine Bourgeus, de getalenteerde componiste van Tsar B, is intussen mee aan boord gestapt om de reeks van een soundtrack te voorzien. Haar muziek is voor mij essentieel om het juiste gevoel weer te geven. Ze creëert een landschap van emoties en neemt ons mee door velden en modderpoelen. Haar muziek snijdt tot diep in de ziel, maar er gaat ook kracht van uit. Het is een reeks met strijkers en beats, dat wist ik van meet af aan.

Achter de camera staan Jordan Vanschel, Pieter-Jan Claessens en Thomas Fadeux. Ik leg de visuele uitwerking mee in hun handen en ben ervan overtuigd dat zij mee op zoek gaan naar de beeldtaal. Serien, eenvoudig en zo beheerst mogelijk. Een tegengewicht tot de complexiteit van het onderwerp.

Het is als documentairemaker een voorrecht om verhalen te brengen die door anderen moeilijk verteld kunnen worden. Bijgestaan door Ingrid Schildermans als bijzonder gedreven researcher en mede bezieler, geflankeerd door de slachtoffers en medestrijders, en geback-upt door een geweldig creatieve ploeg, word ik vooruitgeduwd en geleid, maar ga mijn buikgevoel niet uit de weg. Productiehuis De Mensen steunt ons, en daar zijn we blij om.

We hebben met deze reeks alle troeven in handen: tientallen slachtoffers die voor de eerste keer spreken, de ervaringsdeskundigen die het belang van de documentaire onderstrepen, het vertrouwen dat we als makers gedurende maanden hebben

opgebouwd, het kanteljaar 2021. Een uitgepuurde en beklijvende vertelstijl, een verhaal met internationale allures.

Alles ligt klaar om een ijzersterke reeks te maken die de kijker met verstomming achterlaat. Dat is het opzet van deze reeks.

Hier gaat het niet om feitelijke berichtgeving, maar over ervaringen. De concrete verhalen dreigen vergeten te worden, toegedekt onder een overaanbod van theorieën allerhande. De centrale vraag is er dus één voor de slachtoffers:

“Hoe gaat het nu met jou Eva, Jan, Bart en Mark ... jij die als kind seksueel werd mishandeld door een priester of broeder? Welke strijd is er de afgelopen decennia door jullie geleverd?”

We hopen dat we u met dit dossier te kunnen overtuigen van de kracht en het belang van deze 4-delige reeks.

ibbe